

USTAWA

z dnia.....2008 r.

o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1.

Ustawa określa:

- 1) warunki nabywania i utraty prawa do nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych;
- 2) zasady ustalania wysokości nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych;
- 3) zasady postępowania w sprawach o nauczycielskie świadczenia kompensacyjne;
- 4) zasady wypłaty nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych;
- 5) zasady finansowania nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych.

Art. 2.

Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) nauczyciel – nauczycieli zatrudnionych w pełnym wymiarze zajęć (czasu pracy) w:
  - a) szkołach publicznych, którzy realizują obowiązkowe zajęcia edukacyjne określone w ramowych planach nauczania,
  - b) szkołach niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych, którzy realizują obowiązkowe zajęcia edukacyjne, o których mowa w art. 7 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
  - c) przedszkolach publicznych i niepublicznych,

- d) placówkach wymienionych w ust. 2 pkt 1a ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 z późn. zm.2)) – zwanej dalej Kartą Nauczyciela,
- 2) organ rentowy – jednostkę organizacyjną Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, właściwą do wydawania decyzji w sprawach świadczeń, określoną w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74³⁾);
- 3) uprawniony – osobę mającą ustalone prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Art. 3.

Prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego na warunkach i w wysokości określonej w ustawie przysługują nauczycielom zatrudnionym w jednostkach o których mowa w art. 2 pkt 1.

Art.4.

1. Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne przysługuje nauczycielom, którzy spełnili łącznie następujące warunki:
- 1) osiągnęli wiek, o którym mowa w ust. 2;
  - 2) mają okres składkowy i nieskładkowy w rozumieniu ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.4) – zwana dalej „ustawą o emeryturach i rentach z FUS”- wynoszący 30 lat, w tym 20 lat wykonywania pracy w jednostkach, o których mowa w art.2 pkt.1.
2. Nauczyciel ma prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego jeżeli ukończył wiek:
- 1) w 2009 r.: 55 lat kobieta i 55 lat mężczyzna,
  - 2) w 2010 r.: 55 lat i 3 miesiące kobieta i 55 lat i 6 miesięcy mężczyzna,
  - 3) w 2011 r.: 55 lat i 6 miesięcy kobieta i 56 lat mężczyzna,
  - 4) w 2012 r.: 55 lat i 9 miesięcy kobieta i 56 lat i 6 miesięcy mężczyzna,
  - 5) w 2013 r.: 56 lat kobieta i 57 lat mężczyzna,
  - 6) w 2014 r.: 56 lat i 3 miesiące kobieta i 57 lat i 6 miesięcy mężczyzna,

- 7) w 2015 r.: 56 lat i 6 miesięcy kobieta i 58 lat mężczyzna,
- 8) w 2016 r.: 56 lat i 9 miesięcy kobiet i 58 lat i 6 miesięcy mężczyzna,
- 9) w 2017 r.: 57 lat kobieta i 59 lat mężczyzna,
- 10) w 2018 r.: 57 lat i 3 miesiące kobieta i 59 lat i 6 miesięcy mężczyzna,
- 11) w 2019 r.: 57 lat i 6 miesięcy kobieta i 60 lat mężczyzna,
- 12) w 2020 r.: 57 lat i 9 miesięcy kobieta i 60 lat i 6 miesięcy mężczyzna,
- 13) w 2021 r.: 58 lat kobieta i 61 lat mężczyzna,
- 14) w 2022 r.: 58 lat i 3 miesiące kobieta i 61 lat i 6 miesięcy mężczyzna,
- 15) w 2023 r.: 58 lat i 6 miesięcy kobieta i 62 lata mężczyzna,
- 16) w 2024 r.: 58 lat i 9 miesięcy kobieta i 62 lata i 6 miesięcy mężczyzna,
- 17) w 2025 r.: 59 lat kobieta i 63 lata mężczyzna,
- 18) w 2026 r.: 59 lat i 3 miesięcy kobieta i 63 lata i 6 miesięcy mężczyzna,
- 19) w 2027 r.: 59 lat i 6 miesięcy kobieta i 64 lata mężczyzna,
- 20) w 2028 r.: 59 lat i 9 miesięcy kobieta i 64 lata i 6 miesięcy mężczyzna.

Art. 5.

1. Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne stanowi równowartość 80% kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury, ustalonej w sposób określony w art. 25 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku 60 lat, ustalone według obowiązujących w dniu zgłoszenia wniosku o przyznanie emerytury nauczycielskiej tablic średniego trwania życia, o których mowa w art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.
2. Jeżeli uprawniony jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, przy ustalaniu podstawy obliczenia emerytury, składki na ubezpieczenie emerytalne, zaewidencjonowane na jego koncie w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, zwanym dalej „Zakładem”, zwiększa się przez pomnożenie wskaźnikiem korygującym 19,52/12,22, stanowiącym stosunek pełnej wysokości składki na ubezpieczenie emerytalne do wysokości zaewidencjonowanej na koncie ubezpieczonego w Zakładzie.
3. Kwota nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego nie może być niższa niż kwota najniższej emerytury, o której mowa w art. 85 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

4. Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne podlega waloryzacji na zasadach i w terminach przewidzianych dla waloryzacji świadczeń w art. 88, art. 89 i art. 93 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Art. 6.

Nauczycielskie świadczenia kompensacyjne finansowane są z budżetu państwa.

Art. 7.

1. Prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego powstaje z dniem spełnienia warunków wymaganych do nabycia tego prawa.
3. W przypadku pobierania zasiłku chorobowego lub świadczenia rehabilitacyjnego, prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego powstaje z dniem zaprzestania pobierania tego zasiłku lub świadczenia.

Art. 8.

Prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego ustaje z dniem:

- 1) poprzedzającym dzień nabycia prawa do emerytury, która jest ustalona decyzją organu rentowego lub innego organu emerytalno-rentowego, określonego w odrębnych przepisach;
- 2) osiągnięcia przez uprawnionego wieku:
  - a) 60 lat – w przypadku kobiet,
  - b) 65 lat – w przypadku mężczyzn– jeżeli uprawniony nie ma prawa do emerytury ustalonego decyzją organu rentowego lub innego organu emerytalno-rentowego, określonego w odrębnych przepisach;
- 3) śmierci uprawnionego.

Art. 9.

1. Prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego ulega zawieszeniu lub emerytura ta ulega zmniejszeniu na zasadach określonych w art. 103 ust. 3 i art. 104 – 106 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

2. Prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego ulega zawieszeniu bez względu na wysokość uzyskiwanego przychodu w razie podjęcia przez uprawnionego pracy w jednostkach o których mowa w art. 1 Karty Nauczyciela.

Art. 10.

1. W razie śmierci uprawnionego członkom jego rodziny przysługuje renta rodzinna oraz dodatek dla sierot zupełnych na zasadach określonych w art. 65 – 74, art. 76 art. 103 ust. 3, art. 104 – 106 i art. 107a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.
2. W razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w przypadku ich braku – małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku – innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.
3. Osoby wymienione w ust. 2 mają prawo do udziału w dalszym prowadzeniu postępowania o świadczenia nieukończonego wskutek śmierci osoby, która o te świadczenia wystąpiła.
4. Roszczenia o wypłatę świadczeń, o których mowa w ust. 2, wygasają po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, chyba że przed upływem tego okresu zgłoszony zostanie wniosek o dalsze prowadzenie postępowania.

Art. 11.

Do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego przysługuje dodatek pielęgnacyjny na zasadach i w wysokości określonej w art. 75 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Art. 12.

Osobie, która pokryła koszty pogrzebu po śmierci:

- 1) uprawnionego,
- 2) członka rodziny uprawnionego

– przysługuje zasiłek pogrzebowy na zasadach określonych w art. 77 – 81 i art. 99 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Art. 13.

Postępowanie w sprawie nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego wszczyna się na wniosek nauczyciela zgłoszony bezpośrednio lub za pośrednictwem płatnika składek w organie rentowym.

Art. 14.

1. Decyzję w sprawie nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego wydaje i świadczenie to wypłaca:

- 1) organ rentowy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania pracownika;
- 2) wyznaczony przez Prezesa Zakładu organ rentowy w przypadku pracowników:
  - a) zamieszkałych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwie, z którym Rzeczypospolitą Polską łączy umowa międzynarodowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych,
  - b) którym przy ustalaniu okresu składkowego i nieskładkowego uwzględniono okresy, o których mowa w art. 8 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 3) organ rentowy właściwy ze względu na ostatnie miejsce zamieszkania pracownika w Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli pracownik zamieszkuje poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w państwie, z którym Rzeczypospolitą Polską nie łączy umowa międzynarodowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych.

2. Od decyzji w sprawie nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego przysługuje odwołanie do sądu, na zasadach określonych w art. 83 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zwanej dalej „ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych”.

Art. 15.

1. Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne wypłaca się za miesiąc kalendarzowy w terminach i na zasadach przewidzianych dla wypłaty emerytur określonych w art. 129, art. 130, art. 132 – 135 i art. 137 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.
2. Kwotę nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego za niepełny miesiąc ustala się, dzieląc kwotę emerytury przez liczbę dni kalendarzowych w miesiącu, a otrzymaną kwotę mnoży się przez liczbę dni kalendarzowych, za które świadczenie przysługuje.

Art. 16

1. W razie zbiegu prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego z prawem do renty, uposażenia w stanie spoczynku, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub innego świadczenia o charakterze emerytalnym lub rentowym, ustalonym na podstawie odrębnych ustaw, przysługuje tylko jedno z tych świadczeń – wyższe lub wybrane przez uprawnionego.
2. W przypadku skorzystania z prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego nie przysługuje prawo do rekompensaty, o której mowa w ustawie z dnia 6 listopada 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Art. 17.

1. W zakresie postępowania w sprawach nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego stosuje się odpowiednio przepisy art. 114 i art. 116 – 128 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.
2. W zakresie postępowania w sprawie zwrotu nienależnie pobranego nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, egzekucji i potrąceń stosuje się odpowiednio przepisy art. 138 – 144 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz przepisy art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Art. 18.

W ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291, Nr 67, poz. 411 i Nr 70, poz. 416) w art. 6 pkt 10c otrzymuje brzmienie:

„10c) ustalonym prawie do emerytury lub renty – rozumie się ustalone prawo do emerytury lub renty z ubezpieczenia albo ustalone prawo do emerytury lub renty na podstawie przepisów emerytalnych lub innych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym, albo ustalone prawo do emerytury pomostowej na podstawie przepisów o emeryturach pomostowych lub nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych na podstawie ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, a także ustalone prawo do zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, przyznanego

na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz świadczenia o charakterze rentowym z instytucji zagranicznej”.

Art. 19.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2009 r.

---

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 17, poz. 95, Nr 21, poz. 125, Nr 112, poz. 769, Nr 115, poz. 791-793 i Nr 176, poz. 1243 oraz z 2008 Nr 63, poz. 394 i Nr 67, poz. 411, Nr 141, poz. 888 i Nr 171, poz. 1056.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252, Nr 121, poz. 1264, Nr 144, poz. 1530, Nr 191, poz. 1954, Nr 210, poz. 2135 i Nr 236, poz. 2355, z 2005 r. Nr 167, poz. 1397 i Nr 169, poz. 1412 i 1421, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711 i Nr 208, poz. 1534, z 2007 r. Nr 17, poz. 95, Nr 82, poz. 558, Nr 191, poz. 1368 i 1369 oraz z 2008 r. Nr 67, poz. 411.

Uzasadnienie

Do końca 2008 r. nauczyciele mogli korzystać z uprawnienia do wcześniejszej emerytury w oparciu o art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 z późn. zm.), który wygasa z dniem 1 stycznia 2009 r. Uprawnienie to przysługiwało nauczycielom, którzy legitymowali się 30-letnim stażem pracy, w tym 20-letnim stażem pracy nauczycielskiej. Obecnie uprawnienie to posiada ok. 95 tysięcy pracujących nauczycieli. Mogą oni skorzystać z prawa do wcześniejszej emerytury na starych zasadach także po 1 stycznia 2009 r.

Celem niniejszej ustawy jest wprowadzenie przejściowego rozwiązania, adresowanego do nauczycieli, którzy obecnie mają stosunkowo długi staż pracy. Rozwiązanie to – w postaci nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych będzie nabywane w kolejnych latach przez nauczycieli.

Badania środowiska nauczycielskiego i warunków pracy nauczycieli wskazują, że jednym z podstawowych problemów zgłaszanych przez nauczycieli są z jednej strony częste zmiany prawa oświatowego, a z drugiej – niesatysfakcjonujące zarobki. Proponowany system stanowi element łagodzący skutki zmian w systemie edukacji i jest adresowany do tych osób, które mniej skorzystają z innych rozwiązań proponowanych dla nauczycieli – w szczególności podwyżek, czy też rozwiązań przewidzianych w ramach programu „Solidarność pokoleń – 50+”.

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne będzie przyznawane nauczycielom, którzy osiągnęli 30-letni staż pracy, w tym 20 lat pracy nauczycielskiej. Wiek uprawniający do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego będzie wzrastał w kolejnych latach kalendarzowych, aż osiągnie powszechny wiek emerytalny, czyli 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.

Świadczenie będzie obliczone z uwzględnieniem składek wpłacanych do systemu emerytalnego, w celu powiązania wysokości świadczenia z wysokością należnej w przyszłości emerytury. Osoby, które skorzystają z nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego nie będą miały prawa do rekompensaty, określonej w ustawie o emeryturach pomostowych. Ponadto prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego będzie ulegać zawieszeniu w razie podjęcia przez uprawnionego pracy w jednostkach, o których mowa w art. 1 Karty Nauczyciela, bez względu na wysokość uzyskiwanego z tego tytułu przychodu.

Nauczycielskie świadczenia kompensacyjne będą wypłacane z budżetu państwa, a obsługiwane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Warszawa, 11 grudnia 2008 r.

BAS-WAEM-3488/08
TRYB PILNY

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu
ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (przedstawiciel
wnioskodawców: poseł Wojciech Olejniczak)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity: Monitor Polski z 2002 r., Nr 23, poz. 398, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Proponowana ustawa określa warunki nabywania i utraty prawa do nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych oraz zasady: postępowania w sprawach świadczeń, ustalania ich wysokości, wypłaty i finansowania świadczeń. Świadczenia mają być finansowane z budżetu państwa i będą przysługiwały nauczycielom, którzy osiągnęli odpowiedni wiek i staż pracy. Osobie korzystającej z prawa do świadczenia kompensacyjnego nie będzie przysługiwała rekompensata przewidziana w ustawie z dnia 6 listopada 2008 r. o emeryturach pomostowych.¹ Projekt przewiduje zmianę ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U z 2008 r. Nr 50, poz. 291, ze zmianami).

Proponowana ustawa ma wejść w życie 1 stycznia 2009 r.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Odnosząc się do treści proponowanej regulacji należy wskazać dyrektywę Rady 79/7/EWG z dnia 19 grudnia 1978 r. w sprawie stopniowego wprowadzania w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. WE L 6 z 10.1.79 r., str. 24; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 5, t. 1, str. 215).

---

¹ Ustawa została przekazana Prezydentowi RP w dniu 17 listopada 2008 r.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Przepisy artykułów 4 i 8 projektu określają kryterium wieku, od którego uzależnione jest nabycie prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego. Wiek ten jest różny w odniesieniu do kobiet i mężczyzn. Artykuł 7 ust. 1 lit. a dyrektywy 79/7/EWG stanowi, że dyrektywa nie narusza prawa państw członkowskich do wyłączenia z jej zakresu ustalenia wieku emerytalnego dla celów przyznania rent i emerytur oraz skutków mogących z tego wynikać w odniesieniu do innych świadczeń. Należy więc uznać, że proponowana regulacja nie jest objęta prawem UE.

4. Konkluzja

Przedmiot projektu ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Sporządził: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Warszawa, 11 grudnia 2008 r.

BAS-WAEM-3489/08
TRYB PILNY

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 Regulaminu Sejmu – czy
poselski projekt ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych
(przedstawiciel wnioskodawców: poseł Wojciech Olejniczak) jest projektem
ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Proponowana ustawa określa warunki nabywania i utraty prawa do nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych oraz zasady: postępowania w sprawach świadczeń, ustalania ich wysokości, wypłaty i finansowania świadczeń. Świadczenia mają być finansowane z budżetu państwa i będą przysługiwały nauczycielom, którzy osiągnęli odpowiedni wiek i staż pracy. Osobie korzystającej z prawa do świadczenia kompensacyjnego nie będzie przysługiwała rekompensata przewidziana w ustawie z dnia 6 listopada 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Przedmiot projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.**

Sporządził: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Deskrytory bazy REX: Unia Europejska, projekt ustawy, nauczyciele, emerytury, renty, ubezpieczenia społeczne